

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра облікових технологій та оподаткування

Затверджено

На засіданні кафедри облікових технологій
та оподаткування
економічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 6 від 25 січня 2023 р.)

В.о. завідувача кафедри
проф. Рудницький В.С.

Силабус з навчальної дисципліни
«Менеджмент та управлінський облік (рівень В – Управлінський облік)»
що викладається в межах освітньо-професійної програми підготовки першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів з спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»

Львів 2023 р.

Силабус курсу Менеджмент та управлінський облік
(рівень В – Управлінський облік)
2022 – 2023 навчального року

Назва курсу	«Менеджмент та управлінський облік (рівень В – Управлінський облік)»
Адреса викладання курсу	м. Львів, проспект Свободи буд. 18. Економічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет, кафедра облікових технологій та оподаткування
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	07 «Управління та адміністрування» 071 «Облік і оподаткування»
Викладачі курсу	Вагнер Ірина Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри облікових технологій та оподаткування
Контактна інформація викладачів	iryna.vagner@lnu.edu.ua 0673705343
Консультації по курсу відбуваються	Кафедра облікових технологій та оподаткування, економічний факультет. Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Он-лайн консультації через Zoom, Teams або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам навчального процесу необхідні теоретичні та практичні знання щодо особливостей організації управлінського обліку на підприємстві.
Коротка анотація курсу	Навчальна дисципліна «Менеджмент та управлінський облік (рівень В – Управлінський облік)» призначена для формування системи знань з організації та методики управлінського обліку, його удосконалення з урахуванням прогресивного зарубіжного досвіду як основи прийняття ефективних управлінських рішень.
Мета та цілі курсу	<p>Метою вивчення дисципліни є: оволодінні методами виявлення, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю внутрішньогосподарської діяльності підприємства; вивчення принципів і методів управлінського обліку, його місця і ролі в управлінні діяльністю підприємства; придбання умінь використовувати відповідні методи і прийоми в процесі обліку витрат і калькуляції з метою ухвалення ефективних управлінських рішень.</p> <p>Цілями вивчення курсу є дослідження основ теорії прийняття управлінських рішень; визначення напрямів облікового забезпечення процесу прийняття управлінських рішень; використання системи знань про принципи управлінського обліку для систематизації даних про виробничі витрати, оцінку собівартості готової продукції і визначення прибутку; вирішення, на прикладі конкретних ситуацій, проблеми оцінки</p>

	ефективності виробництва і збуту нових виробів, робіт, послуг, виміру обсягу і асортименту продукції, капітальних вкладень, управління витратами
Література для вивчення дисципліни	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Августова О. О., Мухаровська В. В. Принципи управлінського обліку // Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення: Матеріали II Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 21 жовтня 2021 р. Т. 2. – Київ: Національний авіаційний університет, 2021. –С.142-144. 2. Атамас П.Й. Управлінський облік: Навчальний посібник. - [2-ге вид.] – К.: ЦУЛ, 2009. – 440с. 3. Артюх О. В. Методологічні основи обліку запасів: міжнародний та національний вимір. Бізнеснавігатор. Вип. 5 (66) 2021. С. 66-71. URL: http://businessnavigator.ks.ua/journals/2021/66_2021/11.pdf 4. Вініченко М. М. Визначення цільової функції бюджетування // Фінанси України. – 2005. – № 6. – с.119-125. 5. Височан О. Формування моделі активного контролю та її реалізація на ділянці обліку грошових коштів та їх еквівалентів // Бухгалтерський облік і аудит. - 2008. - №2. - С. 50-56. 6. .Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. К. ЦНЛ.2020. 534с 7. Данилко, В. К. Управління витратами : Реком. МОНмолодьспорт України як навч. посібник для студ. ВНЗ / В. К. Данилко, О. М. Кушніренко, К. С. Марченко. – К. : Каравела, 2012. – 216 с. 8. Гуцаленко Л. Управлінський облік: навчальний посібник. К.ЦНЛ. 2020. 370с. 9. Задорожний З. В. Управлінський облік / Задорожний З. В., Давидович І. Є., Омецінська І. Я. / Тернопіль: ХАЙ-ТЕК ПРЕС, 2010. – 280 с. 10.Іванков В.М. Генезис управлінського облік та перспективи його подальшого розвитку. Незалежний аудитор. 2017. № 20(II). С. 41–50. 11. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996-ХІУ, зі змінами та доповненнями. 12.Нападовська Л.В. Базові принципи управлінського обліку. Актуальні проблеми економіки. 2013. № 1(139). С. 173–181. 13.Національне положення (стандарт) бух обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. №318. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text 14.Управлінський облік : навч . посібник / О.О. Гончаренко, Т.В.Давидюк, А.О.Саюн, Н.В.Рогова . – К.:УБС НБУ, 2014. – 415 с. 15. Карпенко О.В. Управлінський облік: методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. – К.: ЦУЛ, 2007. – 244 с. 16. Костюченко В.М., Малиновська А.М., Мамонова А.В. Генезис управлінського обліку в умовах перманентних змін. Економіка і суспільство. 2018. № 18. С. 933–942. 17. Краєва Я. В. Методи обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції / Я. В. Краєва // Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво». – 2017. – № 5. – С. 168-171.

18. Ленъ В. С. Управлінський облік: підручник. 2-е вид., випр. Київ: Каравела, 2017. 260 с.
19. Лепетан І.М. Глобальні принципи управлінського оліку та їх застосування на підприємстві Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики, 2020, № 3
URL:<http://repository.vsau.org/getfile.php/26575.pdf>
20. Міценко Н. Г. Собівартість як економічна категорія та її місце серед витрат підприємства / Н. Г. Міценко, С. В. Мизгала // Науковий вісник НЛТУ України. – 2016. – № 19(4). – С. 129-132. 28.
21. Метіль Т.К., Максимчук І.А. Організація управлінського обліку в інформаційному просторі підприємства. Інвестиції: практика та досвід. №16/2021. С.46-50. <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7561&i=6>
22. Патрин Г.О. Управлінський облік: підручник. Львів. Видавництво Львівської політехніки. 2017. 340с.
23. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку № 1 – 25, затверджені наказами Міністерства фінансів України.
24. Управлінський облік : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. О. Партин, А. Г. Загородній, Т. І. Свідрик та ін.] ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 278 с.
25. Управлінський облік: навч. посіб. / О.М. Брадул, В.А. Шепелюк, Л.Я. Шевченко, П.Д. Камінський, та ін; ДНУЕТ. Кривий Ріг. 2017. 113 с.
URL: http://elibrary.donnuet.edu.ua/1407/1/Shevchenko_manual_Upravlinsiy_oblik_2017.pdf (дата звернення 16.04.2021 р).
26. Фаріон І. Д. Управлінський облік : навч. посібн. з практ. задачами та тест. завданнями [для студ. вищ. навч. закл.] / І. Д. Фаріон, Т. М. Писаренко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Тернопіль : ТНЕУ, 2011. – 387 с.
27. Фоміна О.В. Управлінський облік у торгівлі : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 468 с.
28. Шмигель О.Є. Управлінський облік та критерії його ефективності на підприємстві. Інноваційна економіка. 2020. № 3–4(83). С. 182–187.
- Електронні ресурси:**
29. CIMA - The Chartered Institute of Management Accountants
<http://www.cimaglobal.com/>
21. IFAC - The International Federation of Accountants
<http://www.ifac.org/>
22. Institute of Management Accountants
<http://www.imanet.org/>
23. Managerial Accounting <http://www.taxsites.com/managerial.html>
24. Нормативні акти України. URL: www.nau.kiev.ua
25. Законодавчі документи. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
26. Офіційний сайт Бухгалтерської звітності. URL: <http://buhgalter911.com/Res/Blanks/Pervich>
27. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу : <http://ovu.com.ua>.
28. Офіційний веб-сайт Міністерства статистики України. – Режим доступу : <http://ukrstat.org>.
29. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.
30. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим

	<p>доступу : www.minfin.gov.ua.</p> <p>31. Офіційний веб-сайт Міністерства доходів і зборів України. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua.</p> <p>32. Офіційний електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua.</p>
Тривалість курсу	180 год.
Обсяг курсу	Очний: загальна кількість годин – 180, з них: аудиторні години - 64 (лекції - 32, практичні – 32, консультації – 2, іспит - 2), самостійна робота – 114.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент повинен :</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – основні законодавчі та нормативні акти, якими регламентуються питання управлінського обліку; – основні спільні риси та відмінності між фінансовим та управлінським обліком; – економічну сутність управлінського обліку; – основи його організації на підприємстві; – методи визначення резервів зниження витрат і підвищення рентабельності виробництва; – облік та калькулювання витрат на виробництво продукції за процесами, центрами витрат, центрами відповідальності; – типову кореспонденцію рахунків з обліку витрат. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – використовувати основні законодавчі та нормативні акти, які регламентують порядок ведення управлінського обліку; – формувати основні положення облікової політики щодо обліку витрат підприємства; – пояснювати взаємозв'язок та відмінності фінансового та управлінського обліку; – проводити облік та калькулювання витрат на виробництво продукції за процесами, центрами витрат, центрами відповідальності, видами продукції; – складати первинні документи, бухгалтерські проведення; – узагальнювати інформацію з первинних документів управлінського обліку в регістрах синтетичного та аналітичного обліку; – проводити облік та калькулювання витрат на виробництво продукції за процесами, центрами витрат, центрами відповідальності, видами продукції; – обґрунтовувати адекватні напрями розвитку підприємства за умов динамічного конкурентного ринкового середовища; – визначати резерви зниження витрат і підвищення рентабельності виробництва; – використовувати набуті знання в практичній економічній та управлінській діяльності.
Ключові слова	Управлінський облік, менеджмент, витрати, моделі поведінки витрат, калькулювання, маржинальний дохід, запас міцності, бюджетування, контроль
Формат курсу	Очний

	Проведення лекцій, практичних та семінарських занять. Консультації, іспит.
Теми	<p style="text-align: center;">Теми лекційного курсу</p> <p style="text-align: center;">Тема 1.</p> <p style="text-align: center;">Мета, зміст і організація управлінського обліку</p> <p>Поняття управлінського обліку. Предмет, метод та завдання управлінського обліку. Об'єкти управлінського обліку. Етапи розвитку управлінського обліку. Місце управлінського обліку в системі менеджменту. Сутність управління. Структурна схема управління підприємством. Значення облікової інформації для прийняття управлінських рішень. Порівняльна характеристика управлінського, фінансового та податкового обліку. Відмінності управлінського, фінансового та податкового обліку за метою обліку, ступенем регламентації, масштабами охоплення інформацією, методологічним забезпеченням, користувачами інформації, термінами складання звітності, точністю інформації, методами здійснення обліку, ступенем відповідальності та іншими ознаками. Принципи і системи організації управлінського обліку. Принципи управлінського обліку. Система управлінського та виробничого обліку. Класифікація систем управлінського обліку. Організація управлінського обліку. Основні чинники впливу на побудову системи управлінського обліку на підприємстві. Етапи організації управлінського обліку на підприємстві.</p> <p style="text-align: center;">Тема 2.</p> <p style="text-align: center;">Склад витрат виробництва</p> <p>Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Виробничі витрати. Прямі матеріальні витрати. Прямі витрати на оплату праці. Інші прямі витрати. Загально виробничі витрати. Невиробничі витрати. Адміністративні витрати. Витрати на збут. Інші операційні витрати.</p> <p style="text-align: center;">Тема 3.</p> <p style="text-align: center;">Класифікація і поведінка витрат</p> <p>Напрями класифікації витрат в управлінському обліку та їх характеристика. Класифікація витрат з метою оцінки запасів і визначення фінансового результату: вичерпані та невичерпані, витрати на продукцію та витрати періоду; прямі та непрямі витрати; основні та накладні; одноелементні та комплексні витрати; елементи витрат та статті витрат; витрати звичайної діяльності та надзвичайні витрати. Класифікація витрат для прийняття управлінських рішень і планування: змінні та постійні; релевантні та нерелевантні; маржинальні та середні; дійсні та альтернативні. Класифікація витрат з метою здійснення процесу контролю та регулювання: продуктивні та непродуктивні; регульовані та нерегульовані; контрольовані та неконтрольовані; в межах норм, відхилення від норм. Моделі поведінки витрат. Змінні витрати, постійні витрати, напівпостійні витрати, напівзмінні витрати. Припущення поведінки витрат. Вплив керівництва на поведінку витрат. Функція витрат. Методи визначення функції витрат. Технологічний аналіз. Аналіз рахунків. Метод вищої – нижчої точки (аналіз діапазону обсягів</p>

діяльності). Метод візуальних пристосувань. Регресійний аналіз. Вибір серед функцій витрат.

Тема 4.

Методи обліку і калькулювання витрат

Мета і сутність калькулювання витрат. Об'єкт витрат. Система виробничого обліку. Етапи впровадження системи виробничого обліку. Облік і розподіл непрямих витрат. Єдина ставка розподілу накладних витрат. Процес розподілу виробничих накладних витрат. Методи розподілу витрат обслуговуючих підрозділів між цехами. Вибір бази розподілу накладних витрат. Розподіл накладних витрат із застосуванням заздалегідь визначеної ставки. Синтетичний облік виробничих накладних витрат. Розподіл накладних витрат на основі аналізу діяльності. Пул витрат. Розподіл непрямих витрат на виробництво спільних продуктів (послуг).

Тема 5.

Облік і калькулювання за повними витратами

Калькулювання повних витрат. Калькулювання за замовленнями. Калькулювання за процесами: з використанням середньозваженої собівартості, з використанням методу ФІФО. Еквівалентна одиниця готової продукції. Особливості калькулювання за наявності браку. Гібридні системи калькулювання.

Тема 6.

Облік і калькулювання за змінними витратами

Калькулювання змінних витрат. Маржинальний дохід. Узгодження суми прибутку при калькулювання змінних витрат. Переваги та недоліки системи калькулювання змінних витрат. Моделі калькулювання змінних витрат.

Тема 7.

Система обліку і калькулювання за нормативними витратами

Нормативна калькуляція собівартості виробу. Переваги та недоліки нормативного методу калькулювання продукції. Система «стандарт-кост»: поняття, принципи, схема дії. Відмінності системи «стандарт-кост» і нормативного обліку. Порядок нормування витрат і визначення нормативної собівартості. Підходи до методики розробки стандартів витрат. Облік відхилень від нормативів. Аналіз відхилень від нормативів та їх впливі на прибуток.

Тема 8.

Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку

Мета і методи аналізу взаємозв'язку «витрати – обсяг - прибуток». Точка безбитковості. Метод рівняння. Маржинальний метод визначення точки безбитковості. Аналіз на основі прибутку після оподаткування. Графічний аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку. Аналіз чутливості прибутку. Запас міцності. Коефіцієнт запасу міцності.

Структура витрат. Операційний важіль. Порівняльний звіт про прибуток. Диференціальний аналіз. Маржинальний аналіз. Аналіз взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток» за умов асортименту. Комбінація продажу. Середньозважений маржинальний дохід. Припущення, покладені в основу аналізу взаємозв'язку «витрати – обсяг - прибуток».

Тема 9.

Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень

Процес підготовки і прийняття рішення. Критерії релевантності витрат і доходів. Дійсні та альтернативні витрати. Релевантні витрати. Аналіз варіантів альтернативних рішень. Диференціальний аналіз. Рішення про спеціальне замовлення. Розширення або скорочення сегмента. Виробляти чи купувати. Продавати чи обробляти далі. Оптимальне використання ресурсів за умов обмежень. Аналіз для прийняття рішення за наявності одного обмеження. Аналіз для прийняття рішення за умов кількох обмежень. Побудова моделі. Вирішення моделі лінійного програмування. Рішення стосовно запасів. Економічний розмір замовлення. Витрати, пов'язані з запасами. Резервний запас. Планування потреб у матеріалах. Рішення стосовно ціноутворення. Економічна модель ціноутворення. Ціноутворення на основі витрат. Ціноутворення на основі вартості часу та матеріалів. Модель прийняття рішення за умов невизначеності. Ймовірність, подія, розподіл ймовірності, очікувана величина. Дерево рішень. Стандартне відхилення, коефіцієнт варіації, очікувана вартість точної інформації.

Тема 10.

Бюджетування і контроль

Сутність бюджетування та його організація. Бюджет. Напрямки бюджетування виробничої діяльності та види бюджетів. Підходи до організації процесу бюджетування. Стадії процесу бюджетування. Керівництво з бюджетування. Бюджетний комітет. Бюджетний період. Методи складання бюджетів. Складання та взаємоузгодження бюджетів. Бюджет продажу. Бюджет виробництва. Бюджет використання матеріалів. Бюджет придбання матеріалів. Бюджет прямих витрат на оплату праці. Бюджет виробничих накладних витрат. Бюджет собівартості виготовленої продукції. Бюджет собівартості реалізованої продукції. Бюджет адміністративних витрат. Бюджет витрат на збут. Бюджетний звіт про прибуток. Бюджет грошових коштів. Бюджетний баланс. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень. Відхилення. Бюджетний контроль. Звіт про виконання. Гнучкий бюджет. Управління за відхиленнями.

Тема 11.

Облік і контроль за центрами відповідальності

Концепція центрів відповідальності. Центр відповідальності. Облік відповідальності. Центр витрат. Центр доходу. Центр прибутку. Центр інвестицій. Оцінка діяльності центрів відповідальності. Звіт центру відповідальності. Оцінка діяльності центрів витрат. Аналіз відхилень від встановлених стандартів. Відхилення прямих витрат на оплату праці.

	<p>Відхилення змінних виробничих накладних витрат. Відхилення постійних виробничих накладних витрат. Облік відхилення. Оцінка діяльності центрів доходу. Оцінка діяльності центрів прибутку. Оцінка діяльності центрів інвестицій. Трансфертне ціноутворення.</p> <p style="text-align: center;">Теми семінарських та практичних занять</p> <p>Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку Тема 2. Склад витрат виробництва Тема 3. Класифікація і поведінка витрат Тема 4. Методи обліку і калькулювання витрат Тема 5. Облік і калькулювання за повними витратами Тема 6. Облік і калькулювання за змінними витратами Тема 7. Система обліку і калькулювання за нормативними витратами Тема 8. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку Тема 9. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень Тема 10. Бюджетування і контроль Тема 11. Облік і контроль за центрами відповідальності</p>
Підсумковий контроль, форма	Іспит в кінці семестру (письмовий)
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з навчальних дисциплін професійної підготовки, а саме: «Бухгалтерський облік», «Інформаційні системи і технології в обліку», «Фінансовий облік», «Звітність підприємств», «Облік у бюджетних установах», «Економіка підприємства», «Аналіз господарської діяльності», «Аудит» та іншими дисциплінами, що становлять основу напрямку спеціальності 071 «Облік і оподаткування», розуміння джерел нормативно-правового регулювання та положень (стандартів) бухгалтерського обліку.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, практичні та семінарські заняття, тестові завдання, презентації, науково-пошукові роботи, тези доповідей, дискусія.
Необхідне обладнання	Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.</p> <p>Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні, семінарські/самостійні, контрольні заміри тощо: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50 • іспит: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50 <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів завдань згідно тематики курсу.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої</p>

	<p>академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції, практичні та семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку, студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані під час виконання семінарських та практичних занять, підсумкових модулів, самостійній роботі. При цьому, обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття управлінського обліку. 2. Предмет, метод та завдання управлінського обліку. Об'єкти управлінського обліку. 3. Етапи розвитку управлінського обліку. 4. Місце управлінського обліку в системі менеджменту. 5. Значення облікової інформації для прийняття управлінських рішень. 6. Порівняльна характеристика управлінського та фінансового обліку. 7. Принципи і системи організації управлінського обліку. 8. Система управлінського та виробничого обліку. 9. Класифікація систем управлінського обліку. 10. Організація управлінського обліку. 11. Основні чинники впливу на побудову системи управлінського обліку на підприємстві. 12. Етапи організації управлінського обліку на підприємстві. 13. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». 14. Виробничі витрати. 15. Прямі матеріальні витрати. 16. Прямі витрати на оплату праці. Інші прямі витрати. 17. Загально виробничі витрати. 18. Невиробничі витрати. 19. Адміністративні витрати. 20. Витрати на збут. 21. Інші операційні витрати. 22. Напрями класифікації витрат в управлінському обліку та їх характеристика. 23. Класифікація витрат з метою оцінки запасів і визначення

фінансового результату: вичерпані та невичерпані, витрати на продукцію та витрати періоду; прямі та непрямі витрати; основні та накладні; одноелементні та комплексні витрати; елементи витрат та статті витрат; витрати звичайної діяльності та надзвичайні витрати.

24. Класифікація витрат для прийняття управлінських рішень і планування: змінні та постійні; релевантні та нерелевантні; маржинальні та середні; дійсні та альтернативні.
25. Класифікація витрат з метою здійснення процесу контролю та регулювання: продуктивні та непродуктивні; регульовані та нерегульовані; контрольовані та неконтрольовані; в межах норм, відхилення від норм.
26. Моделі поведінки витрат.
27. Змінні витрати, постійні витрати, напівпостійні витрати, напівзмінні витрати. Припущення поведінки витрат.
28. Вплив керівництва на поведінку витрат.
29. Функція витрат.
30. Методи визначення функції витрат.
31. Мета і сутність калькулювання витрат. Об'єкт витрат.
32. Система виробничого обліку. Етапи впровадження системи виробничого обліку.
33. Облік і розподіл непрямих витрат. Єдина ставка розподілу накладних витрат. Процес розподілу виробничих накладних витрат.
34. Методи розподілу витрат обслуговуючих підрозділів між цехами.
35. Вибір бази розподілу накладних витрат.
36. Розподіл накладних витрат із застосуванням заздалегідь визначеної ставки.
37. Синтетичний облік виробничих накладних витрат.
38. Розподіл накладних витрат на основі аналізу діяльності.
39. Пул витрат.
40. Розподіл непрямих витрат на виробництво спільних продуктів (послуг).
41. Калькулювання повних витрат.
42. Калькулювання за замовленнями.
43. Калькулювання за процесами: з використанням середньозваженої собівартості, з використанням методу ФІФО. Еквівалентна одиниця готової продукції.
44. Особливості калькулювання за наявності браку.
45. Гібридні системи калькулювання.
46. Калькулювання змінних витрат.
47. Маржинальний дохід.
48. Узгодження суми прибутку при калькулювання змінних витрат.
49. Переваги та недоліки системи калькулювання змінних витрат.
50. Моделі калькулювання змінних витрат.
51. Нормативна калькуляція собівартості виробу. Переваги та недоліки нормативного методу калькулювання продукції.
52. Система «стандарт-кост»: поняття, принципи, схема дії. Відмінності системи «стандарт-кост» і нормативного обліку.
53. Порядок нормування витрат і визначення нормативної собівартості.
54. Підходи до методики розробки стандартів витрат.

	<p>55. Облік відхилень від нормативів. Аналіз відхилень від нормативів та їх впливі на прибуток.</p> <p>56. Мета і методи аналізу взаємозв'язку «витрати – обсяг - прибуток».</p> <p>57. Точка безбитковості. Метод рівняння. Маржинальний метод визначення точки безбитковості.</p> <p>58. Аналіз на основі прибутку після оподаткування.</p> <p>59. Графічний аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку.</p> <p>60. Аналіз чутливості прибутку.</p> <p>61. Запас міцності. Коефіцієнт запасу міцності. Структура витрат. Операційний важіль.</p> <p>62. Порівняльний звіт про прибуток.</p> <p>63. Диференціальний аналіз.</p> <p>64. Маржинальний аналіз.</p> <p>65. Аналіз взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток» за умов асортименту. Комбінація продажу.</p> <p>66. Середньозважений маржинальний дохід.</p> <p>67. Припущення, покладені в основу аналізу взаємозв'язку «витрати – обсяг - прибуток».</p> <p>68. Процес підготовки і прийняття рішення.</p> <p>69. Критерії релевантності витрат і доходів.</p> <p>70. Дійсні та альтернативні витрати. Релевантні витрати.</p> <p>71. Аналіз варіантів альтернативних рішень. Диференціальний аналіз.</p> <p>72. Оптимальне використання ресурсів за умов обмежень.</p> <p>73. Аналіз для прийняття рішення за наявності одного обмеження.</p> <p>74. Аналіз для прийняття рішення за умов кількох обмежень. Побудова моделі. Вирішення моделі лінійного програмування.</p> <p>75. Рішення стосовно запасів. Економічний розмір замовлення.</p> <p>76. Рішення стосовно ціноутворення. Економічна модель ціноутворення. Ціноутворення на основі витрат. Ціноутворення на основі вартості часу та матеріалів.</p> <p>77. Модель прийняття рішення за умов невизначеності. Ймовірність, подія, розподіл ймовірності, очікувана величина. Дерево рішень.</p> <p>78. Сутність бюджетування та його організація.</p> <p>79. Методи складання бюджетів.</p> <p>80. Складання та взаємоузгодження бюджетів. Бюджетний баланс.</p> <p>81. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень. Відхилення. Бюджетний контроль. Звіт про виконання. Гнучкий бюджет. Управління за відхиленнями.</p> <p>82. Концепція центрів відповідальності. Облік відповідальності. Оцінка діяльності центрів відповідальності. Звіт центру відповідальності.</p> <p>83. Оцінка діяльності центрів витрат. Аналіз відхилень від встановлених стандартів. Облік відхилення.</p> <p>84. Оцінка діяльності центрів доходу. Оцінка діяльності центрів прибутку.</p> <p>85. Оцінка діяльності центрів інвестицій. Трансфертне ціноутворення.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Денна форма навчання

16 тиж. 48 год.	Тема, план	Форма діяльності	Література. Ресурси в інтернеті	Год.	Термін виконання
8	<p>Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку. Поняття управлінського обліку. Предмет, метод та завдання управлінського обліку. Об'єкти управлінського обліку. Етапи розвитку управлінського обліку. Порівняльна характеристика управлінського, фінансового та податкового обліку. Принципи і системи організації управлінського обліку. Принципи управлінського обліку. Система управлінського та виробничого обліку. Класифікація систем управлінського обліку. Організація управлінського обліку.</p>	Лекція, семінарське та практичне заняття	1-2, 6, 8-12	8	2 тижні
4	<p>Тема 2. Склад витрат виробництва Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Виробничі витрати. Загальновиробничі витрати. Невиробничі витрати. Адміністративні витрати. Витрати на збут. Інші операційні витрати.</p>	Лекція, семінарське заняття	2, 6-9, 13-16	4	1 тиждень
4	<p>Тема 3. Класифікація і поведінка витрат Напрями класифікації витрат в управлінському обліку та їх характеристика. Класифікація витрат для прийняття управлінських рішень і планування: змінні та постійні; релевантні та нерелевантні; маржинальні та середні; дійсні та альтернативні. Класифікація витрат з метою здійснення процесу контролю та регулювання. Моделі поведінки витрат. Функція витрат. Методи визначення функції витрат.</p>	Лекція, практичне заняття	2, 6-9, 13-16	4	1 тиждень

4	<p>Тема 4. Методи обліку і калькулювання витрат</p> <p>Мета і сутність калькулювання витрат. Облік і розподіл непрямих витрат. Єдина ставка розподілу накладних витрат. Процес розподілу виробничих накладних витрат. Вибір бази розподілу накладних витрат. Розподіл накладних витрат із застосуванням заздалегідь визначеної ставки. Синтетичний облік виробничих накладних витрат. Розподіл накладних витрат на основі аналізу діяльності. Пул витрат. Розподіл непрямих витрат на виробництво спільних продуктів (послуг).</p>	Лекція, семінарське та практичне заняття	17, 20, 22-28	4	1 тиждень
4	<p>Тема 5. Облік і калькулювання за повними витратами</p> <p>Калькулювання повних витрат. Калькулювання за замовленнями. Калькулювання за процесами. Еквівалентна одиниця готової продукції. Особливості калькулювання за наявності браку. Гібридні системи калькулювання.</p>	Лекція, практичне заняття	17, 20, 22-28	4	1 тиждень
8	<p>Тема 6. Облік і калькулювання за змінними витратами</p> <p>Калькулювання змінних витрат. Маржинальний дохід. Узгодження суми прибутку при калькулювання змінних витрат. Переваги та недоліки системи калькулювання змінних витрат. Моделі калькулювання змінних витрат.</p>	Лекція, практичне заняття	17, 20, 22-28	8	2 тижні
8	<p>Тема 7. Система обліку і калькулювання за нормативними витратами</p> <p>Нормативна калькуляція собівартості виробу. Система «стандарт-кост»: поняття, принципи, схема дії. Відмінності системи «стандарт-кост» і нормативного обліку. Порядок нормування витрат і визначення нормативної собівартості. Підходи до методики розробки стандартів</p>	Лекція, практичне заняття	17, 20, 22-28	8	2 тижні

	витрат. Облік відхилень від нормативів. Аналіз відхилень від нормативів та їх впливі на прибуток.				
8	<p>Тема 8. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку</p> <p>Мета і методи аналізу взаємозв'язку «витрати – обсяг - прибуток». Точка беззбитковості. Аналіз на основі прибутку після оподаткування. Графічний аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку. Аналіз чутливості прибутку. Запас міцності. Операційний важіль. Порівняльний звіт про прибуток. Диференціальний аналіз. Маржинальний аналіз. Аналіз взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток» за умов асортименту. Комбінація продажу. Середньозважений маржинальний дохід.</p>	Лекція, семінарське заняття	3, 20, 7-9, 17	8	2 тижні
4	<p>Тема 9. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень</p> <p>Процес підготовки і прийняття рішення. Критерії релевантності витрат і доходів. Аналіз варіантів альтернативних рішень. Диференціальний аналіз. Оптимальне використання ресурсів за умов обмежень. Аналіз для прийняття рішення за наявності одного обмеження. Аналіз для прийняття рішення за умов кількох обмежень. Економічний розмір замовлення. Планування потреб у матеріалах. Рішення стосовно ціноутворення. Модель прийняття рішення за умов невизначеності. Дерево рішень. Стандартне відхилення, коефіцієнт варіації, очікувана вартість точної інформації.</p>	Лекція, семінарське та практичне заняття	15, 18, 22-27	4	1 тиждень
4	<p>Тема 10. Бюджетування і контроль</p>	Лекція, семінарське та	4, 6-9, 14-15, 22-27	4	1 тиждень

	Сутність бюджетування та його організація. Напрямки бюджетування виробничої діяльності та види бюджетів. Підходи до організації процесу бюджетування. Методи складання бюджетів. Складання та взаємоузгодження бюджетів. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень. Відхилення. Бюджетний контроль. Звіт про виконання. Гнучкий бюджет. Управління за відхиленнями	практичне заняття			
8	Тема 11. Облік і контроль за центрами відповідальності Концепція центрів відповідальності. Оцінка діяльності центрів відповідальності. Звіт центру відповідальності. Оцінка діяльності центрів витрат. Аналіз відхилень від встановлених стандартів. Облік відхилення. Оцінка діяльності центрів доходу. Оцінка діяльності центрів прибутку. Оцінка діяльності центрів інвестицій. Трансфертне ціноутворення.	Лекція, семінарське заняття	2, 6, 8, 9, 22-28	8	2 тижні

Силабус курсу розробила доцент Вагнер Ірина Михайлівна